

Gázfogadó

az Óbudai Kísérleti Lakótelepen

Feladó: Szabó Máté, 1032 Budapest, Bécsi út 203

Erő Zoltán
főépítész úrnak

Budapest Főváros Önkormányzata – Főpolgármesteri Hivatal, Városépítési Főosztály

Budapest
Városház utca 9-11.
H-1052

Tárgy: Az Óbudai Kísérleti Lakótelep gázfogadó épületének értékmentése és hasznosítása

A levelet kapják még:

Karácsony Gergely
főpolgármester
Budapest Főváros Önkormányzata – Főpolgármesteri Hivatal, Főpolgármesteri Iroda

Engedyné Juhász Veronika
csoportvezető
Budapest Főváros Önkormányzata – Főpolgármesteri Hivatal, Városépítési Főosztály,
Építészeti Értékvédelmi Csoport

dr. Lőrincz Valéria
főosztályvezető
Budapest Főváros Önkormányzata – Főpolgármesteri Hivatal, Vagyongazdálkodási Főosztály

Tisztelt Főépítész Úr,

A BFKV Zrt. oldalán megjelent hirdetéssel kapcsolatban keresem Önt, melyben az 1032 Budapest, Vörösvári út 17005/32 hrsz. ingatlanon álló üzemen kívüli gázfogadó épületet kínálják eladásra. <https://www.bfvk.hu/ingatlan-es-ingosag-kinalat/elado-ingatlan/elado-117-m2-es-telekteruleten-45-m2-es-uzemen-kivuli-gazfogado-252.html>

Az alábbiakban engedje meg, hogy néhány szóban összefoglaljam az épület jelentőségét és két javaslatot fogalmazzak meg az eladással kapcsolatban.

Az Óbudai Kísérleti Lakótelep az 50-es és 60-as évek fordulóján, a tömeges lakásépítések megindulása előtt, az egyik első lakástípus-kísérleti együttes volt. A kor neves építészei nyílt tervpályázaton mérték össze tudásukat, a legjobbnak ítélt terveket pedig próbaképpen meg is építették. A telep épületei így a rendkívül magas építészeti színvonal mellett elképesztő változatosságot is mutatnak – mintha élő kiállítás volna - lépcsőházzal lépcsőházra járva, újabb és újabb bravúros építészeti megoldással találkozhatunk.

A lakótelepről 2011-ben a Kiscelli Múzeumban nagyszabású kiállítás nyílt „Korszerű lakás 1960 - az óbudai kísérlet” címmel, majd a kiállításához kapcsolódóan, azonos címmel, Branczik Márta és Keller Márkus könyve is megjelent, mely példamutató részletességgel dolgozza fel a telep társadalom- és építészettörténeti vonatkozásait.

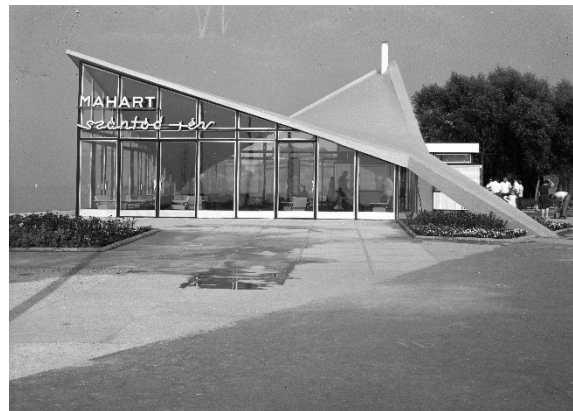
A gázfogadó épülete az Óbudai Kísérleti Lakótelep része, azzal együtt, annak kiszolgálására épült.

Az épület a korára oly jellemző héjszerkezetű építmény, mely egyszerű, de szép példája a második világháború utáni modernista magyar építészetnek. A vasbeton héjszerkezet lényege, hogy a szerkezet „héjszerű” vékonyságát erőtanilag kedvező geometriával ellensúlyozza – így hozva létre a könnyed és futurisztikus formavilágot.

Szép példa a kor héjszerkezetű épületére a nemrég felújított Idegenforgalmi és postahivatal (Bérczes István és Szittyá Béla, 1962) a Tihanyi Öregkikötőben, ami ma is népszerű vendéglátóhelyként működik, vagy a Szántódi Rév épülete (Dianóczky János, 1962–1963). Hogy a közelben maradjunk a Kosztolányi Dezső téri volt buszpályaudvar tetőszerkezetét, vagy a Széll Kálmán téri legyezőt is ide sorolhatjuk. Érdekesség, hogy a Műszaki Egyetem oktatóreaktor-épületének formavilága is egészen hasonló.

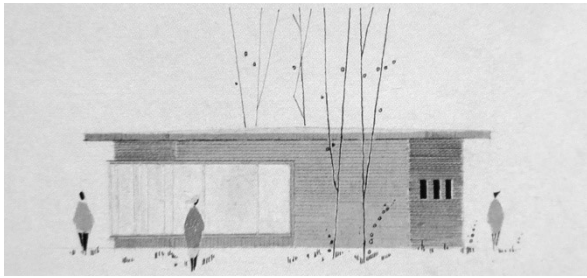
Idegenforgalmi és postahivatal, Tihany, 1969
fotó: Egykor.hu

Rév, Szántód, 1968
fotó: Fortepan

Az Óbudai Kísérleti Lakótelep épületei semmiféle műemléki védelem alatt nem állnak, így fordulhatott elő, hogy a telep három egyforma pavilonépületéből kettőt teljesen eltérő módon, és eredeti karakterüktől megfosztva újíttak fel.

Az egyik pavilon magastetőt és cserépfedést kapott, a másikkól pedig teljes egészében eltávolították az építészeti karakterét jelentő síkból kiugró, egybefogott monitor-ablakot, és azt esetlegesen elhelyezett különálló nyílászárókkal helyettesítették.

A pavilonok tervrajza, építész: Kisszebeni Marcell
forrás: BTM Kiscelli Építészeti Gyűjtemény

Pavilon eredeti állapotában, Gyenes utca 12
fotó: Google Streetview

Pavilon felújítva, átépített nyílásokkal, Gyenes utca 16
fotó: Google Streetview

Pavilon felújítva, magastetővel, Gyenes utca 20
fotó: Google Streetview

A fenti újraértelmezések a történeti és építészeti kontextusból teljességgel kilógó, torz megoldásokat szültek, egymás mellett bemutatva hogyan lehet az egységességet és az épített értékeket eltüntetni.

A funkcionális újjászületés és felújítás természetesen üdvözlendő cél, de ezt az épület fentiekben részletezett építészeti, építészettörténeti és kulturális jelentőségének szem előtt tartásával kell elérni.

A javaslatok:

1.

Az épület köztulajdonban tartása, értékmentő felújítása, majd közösségi funkció létrehozása.

A gázfogadó egy rendkívül frekventált – a lakótelep szempontjából kapu pozícióban lévő - területen áll. A csomópont igazi városi közösségi tér. Rendelőintézet, gyógyszertár, éttermek, játszótér és a szombati piac is pár méterre található. Az 1-es villamos és több busz is megáll itt.

Jól működhetne itt egy új közösségi funkció: például egy info-pont, ami az Óbudai Kísérleti Lakótelepet mutatja be, esetleg bérbe adva egy kávézó, vagy akár ezek kombinációja. De rengeteg más kreatív funkció szóba jöhet még.

2.

Ha az eladás nem elkerülhető, úgy - az épület fenti értékeit szem előtt tartó megújítását elősegítő - az ingatlant javasolom helyi védelem alá helyezni.

A javaslatban hivatkozva Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendeletének 21.§ és 23.§-ra, a településképvédelméről.

A védelem sok esetben sajnálatos módon a funkcionális és építészeti megújulást nem segíti, inkább konzerválja a leromló állapotokat. Ezért érdemes lehet a védett épület felújítását pénzügyi támogatással ösztönözni.

Fővárosunkban egyre gyakrabban tűnnek el a második világháború utáni magyar építészet értékeit jelentő épületek – legutóbb a Várban lévő teherelosztót ítélték bontásra a széles körű tiltakozás ellenére.

Kérem, támogassa a fenti javaslatokat, hogy az Óbudai Kísérleti Lakótelep a II. kerületi a Napraforgó utcai kísérleti lakótelep, vagy a berlini Hansaviertel útjára léphessen. Ezek a telepek jó példái annak, hogy egy modernista lakótelep képes a megújulásra, és különleges értékévé válhat az egész város számára.

Az első lépcsőfok ez a gázfogadó.

Budapest, 2020. szeptember 11.

Tisztelettel,

Szabó Máté
okleveles építészmérnök
az Óbudai Kísérleti Lakótelep lakója

A levél tartalmával egyetért és céljait támogatja:

Branczik Márta

művészettörténész

„Korszerű lakás 1960 - az óbudai kísérlet” című kiállítás kurátora, és a könyv társszerzője

Dévényi Tamás

Ybl-díjas építész

ÉME-Mesteriskola alelnöke

Skardelli György

Kossuth-díjas építész

Szabó Levente

Ybl-díjas építész

BME Középtervezési Tanszék tanszékvezetője

Tima Zoltán

Prima Primissima és Ybl-díjas építész

fotó: Fortepan

